

körül a tenyerükből, a hajukat megvizezik, levetik a téglaporos sáros szoknyákat, s fehér ingvállat huznak. Egy kicsit tereferélnek, aztán meggyújtják a lámpát, s kezdődik az Isten-tisztelet...

A lányok az első akkordok után már odahaza vannak. A köd, a mit a Duna ilyenkor szeptemberi esteken már kilélezkzik, az épület-állványok, a meszesgödörök, melyek közt egész nap botorkálnak, a szitkok és trágárságok, melyekkel elárasztják őket, a pincészagú szobák az első mély sóhajlás után mind elmaradnak tőlük. Sietnek haza s egy pillanat alatt hazaérnek. Így szoktak hazajárni mind a száműzöttek, kiket a sors hazulról messze idegenbe vett. Így jár haza a csongrádi kubikos a galíciai vasutak mellől vagy a kivándorló hajó fedélzetéről, így jár haza a kunsági legény is a bécsi kaszárnyákból, vagy a boszniai barakokból. Mig innen a magasból a lipői lányok énekelését hallgatom, ezembe jut valami. Egy nagybátyám beszélt, a ki a hatvanhatodik lengyel szabadságharcot sok más magyarral végigküzdötte. Így énekeltek haza magukat a tiszamenti urak is a Volga mellől Szibériába menet, míg a kozákpika döfködte őket, az eső zuhogott, térdig gázoltak a fekete sárban, az Ural sötét lett előttük s a Kárpátokra gondoltak... Így álmodták haza magukat a magyar emigránsok negyvenkilenc után Genfből, a tisztaság és nyugalom városából. Napközben lopva fölszedték az utcán a lóhulladékot, megszáritották, este bezárkóztak a szállásukon, egy bádoglapon égő szénét tették a szoba közepére, ráhíntették a száritott hulladékot, s a főlzálló füstben — a pástortüzek s parasztkémények füstjében — a magyar alföld délibáblott föl előttük...

Ezek az elárvult lipői lányok is hazaálmodják most magukat. Itt énekelnek a félig bedeszkázott, félig beüvegezett főlzálló ablak mögött, sötétlő háztömegek közt, száz és száz mérföldnyire hazulról, s mégis odahaza vannak. Tűző napon kint ülnek a magas tetejű házak előtt. Ünnepi ruhájukban lángolnak a fényben, mint a rózsák. Zöld levél és virág van a mellükön, a kezükben is. A zöld hegyek tetejére a völgyön át az ég kék fátyola van kifeszítve. Haragszó nevetgél a levegőben s a lányok mennek a dombnak fölfelé a templomba. A templomajtó előtt széles kalapok alól a Janók ismerős szeme hunyorít mindegyikre, a templomban hűvös van s az ablakokon át halvány arccal néz be a nap...

Köröskörül odalent már a kapukat csukják a budapesti házmesterek s az ének még egyre hangzik az udvar mélységéből, abból a kis világos körből, a mely idelátszik. Erőre kapva, el-elgyöngülve, a végefelé már álmosan csöndesedve úgy, mint mikor a gyermek sirdogál az ágyban elalvás előtt...

— De keserves lesz ezeknek reggel a fölébredés — mondja a barátom kedvetlenül s bezárja az ablakot...

— **(Személyi hírek.)** Székely Ferenc dr. igazságügyminiszter ma délután öt órakor Szombathelyről visszautazott Budapestre. — Serényi Béla gróf földmivélsügyi miniszter, a ki ezidő szerint Párisban van, pénteken érkezik vissza Budapestre. — Brockdorf-Rantau gróf budapesti német főkonzul tegnap este szabadságáról visszaérkezett s ma átvette a főkonzulátus ügyeinek a vezetését. — Nelidov párisi orosz nagykövet, a ki már régebben megbetegedett, most annyira rosszul lett, hogy, mint Párisból jelentik, az orvosok minden reményt föladtak életbenmaradásához.

— **(A württembergi király betegsége.)** Stuttgartból jelentik, hogy a király megbetegedett. Állapota ma megjavult s rövid időre elhagyhatta ágyát.

— **(A katolikus nagygyűlés.)** Novemberben tartják meg a fővárosban a X. katolikus nagygyűlést, a melynek védőségét Fischer-Colbrie Ágost dr. kassai és Csernoch János csanádi püspök vállalták el. Mindkét püspök kétszáz koronát adott a költségek fedezésére.

— **(A műgyetemről.)** A műgyetemen tegnap, szeptember 12-én véget ért a beírás. Az ünnepi megnyitás szeptember 19-én lesz, az előadások pedig 22-én kezdődnek.

— **(Egyetemi tanárok kitüntetése.)** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király Balogh Jenő és Csarada János budapesti egyetemi tanároknak a főiskolai oktatás terén szerzett érdemeik elismerésül a magyar királyi udvari tanácsosi címet adományozta. Balogh Jenő a büntetőjogot és a bünvádi

eljárás, Csarada János pedig a nemzetközi jogot adja elő az egyetemen.

— **(A német császár látogatása.)** Bécsből jelentik: Ma megállapították a programot, a mely szerint a német császár megteszi látogatását a városházán. A császárt a fölépcsőn a polgármester és az alpolgármester üdvözli, azután fölvezeti a díszterembe, a hol több ezer főnyi közönség gyülekezik össze. Az uralkodót a zenekar fanfárokkal köszönti. Neumayer dr. polgármester beszédet mond a császárhoz, a ki választ ad rá. Ezután bemutatják a méltóságokat. A császár, miután az aranyserlegben az áldomás-italt átnyújtotta neki, aláír egy emléklapot, majd a városi muzeumba megy és ott megnézi *A német szövetséges fejedelmek hódolása* című festményt.

Bécsi látogatása előtt Vilmos császár tudvalevően Bélyén fog vadászni. *Frigyes* királyi herceg karapancsai kastélya, mint *Mohácsról* jelentik, teljesen berendezve várja a császárt, a ki e hónap 16-án, pénteken délután érkezik oda. A császár kíséretében érkeznek *Eulenburg* gróf, az udvari főmarsall, *Plesen* tábornok, főszárnysegéd, *Holzing* Bernstett báró szárnysegéd és *Niedner* dr. főtörzsorvos. A kabinetirodából még két udvari tanácsos jön. Az előkészületekre *Isabella* királyi hercegnő leányával személyesen ügyel föl. Mellettük segédkezik *Cappu* Fülöp gróf, kamarai előjáró. Szeptember 18-án, vasárnap este kedvező időjárás esetén a kastély előtt népiünnepet rendeznek, a melynek *Klöcker* Ágoston főfelügyelő állítja össze programját. A vadászatok alatt az uradalmat elzárják. Csendőzők örködnek arra, hogy hivatlan át ne lépje a kordont. Vilmos császár 19-én este utazik el Mohácsról s 20-án reggel érkezik Bécsbe. — *Mohácsról* jelentik: *Cappu* Fülöp gróf, királyi hercegi kamarai előjáró, a Mohácson tartózkodó *Kaiser* Károly egészségügyi felügyelővel ma megvitatta a Vilmos császár érkezése alkalmából szükséges egészségügyi óvintézkedéseket.

— **(A városok kongresszusa.)** *Resicáról* táviratozzák nekünk: A temesvári kongresszuson résztvevő polgármesterek *Bárczy* István dr. budapesti polgármester vezetésével ma délután, mint az államvasutársaság vendégei *Resicára* érkeztek. Délben lakoma volt, délután pedig az ipartelepét nézték meg. Holnap a polgármesterek újabb kirándulásokat tesznek.

— **(Az Állatorvosi Főiskola megnyitása.)** Ma délelőtt nyitották meg a szokásos ünnepiességgel az Állatorvosi Főiskola 1910—11. iskolai évét. Az ünnepségre a főiskola díszterme megtelt közönséggel. Ott voltak: *Kazy* József földmivélségi államtitkár, *Irsay* András miniszteri titkár és *Ujhelyi* Andor fogalmazó kíséretében, *Liebermann* Leó dr. prodékán, a Tudományegyetem és az orvosi fakultás képviselőjében, *Jónás* Ödön udvari tanácsos, a Műgyetem rektora, *Ilosvay* Lajos udvari tanácsos, a Kir. Természettudományi Társaság képviselőjében és még sokan, hivatalok és intézetek képviselőjében.

A megnyitó beszédet *Hutya* Ferenc dr. udvari tanácsos, rektor mondta. A mult tanévről szóló beszámolójának kezdetén megemlékezett *Koch* Róbert haláláról, a mi az állatorvosi tudományra is nagy veszteséget jelent. A főiskolát közelebbről érdeklő mozzanatok közül kiemelte, hogy a mult tanév folyamán új élettani és vegytani intézet épült, most pedig a Menza-egyesület új helyisége van épülőfélben. Új helyet kapott a könyvtár, a mely tágas olvasóteremmel is bővült. A hallgatóság száma néhány év óta csökkenőben van, a korábbi nagyon erős látogatottság következményeképpen. Most azonban alapos az aggodalom, hogy rövid időn belül hiány áll be az állatorvosokban, mert a huszvizsgálat és a tejtermelés ellenőrzése, a mely a járványok ellen való védekezés egyik hathatós eszköze, sok szakembert vesz igénybe. Az állatorvosdoktori fokozatot *Rácz* Miksa, *Takács* Pál, *Hajnal* József, *Schmidhoffer* Gyula és *Bán* Jenő nyerték el. Többen nyertek irodalmi pályadíjat a mult év folyamán. A tanártestületben év közben történt személyi változások után a rektor néhány buzdító szót intézett a főiskola hallgatóságához. Az eljövendővel fogadott beszámoló után *Aujeszkü* Aladár dr. lelépő prorektor ismertette *Ivóvíz és fertőző betegségek* című tanévmegnyitói beszédében a bakteriológiai vizsgálat gyakorlati jelentőségét. Megemlékezett mindazokról az emberi és állati fertőző betegségekről, a melyeket a fertőző ivóvíz terjeszthet. Az ivóvíz utján való fertőzésre legjobb példa *Hamburg* városa, a melynek vízvezetéke 1892-ben fertőzőtt Elba-vízrel szállított és néhány hét alatt 18.000 embernek kolerás megbetegedését és 9200-nak halálát okozta. A kolerabacillus egyébként nem mindig hosszúéletű a vízben. A közönséges vízvezetési víz-

ben öt-nyolc nap, a folyóvízben két-három hét, a tengervízben négy nap alatt elhal. Érdekes, hogy sterilizált vízben, a hol más, szaporább baktériumok el nem nyomják, három hónapig a tiszta forrásvízben több mint egy hónapig megtartja életképességét. Az érdekes előadást nagy figyelemmel hallgatta végig a közönség. Végül *Hutya* Ferenc dr. rektor néhány szó kíséretében az 1910—11. iskolai évet megnyitotta. — Itt említjük meg, hogy a földmivélsügyi miniszter *Rácz* István dr. tanárnak az 1910—11. tanévre az Állatorvosi Főiskola prorektorává és *Aujeszkü* Aladár tanárnak tanártestületi jegyzővé való megválasztását megerősítette.

— **(Ehrlich szere a szemgyógyításban.)** Már hosszabb idő óta kísérletek folynak az Ehrlich-féle szerrel a luetikus eredetű szembaj gyógyítására. A külföldi és hazai szemklinikákon az *Ehrlich* 606-tal végzett oltások nagyon biztatók ebben az irányban.

Mivel egy másik arzén preparátum, az *atozil*, az a szer, a mellyel Afrikában az álomkórsgát gyógyítják, számos esetben látóidegsorvadást idézett elő, illetőleg a kezdődő sorvadás kifejlődését sieltette. Ehrlich professzor a 606-os szerhez mellékelt kísérőleveleiben mindig figyelmezteti az orvosokat, hogy alkalmazása előtt minden egyes esetben meg kell győződni a látóideg épségéről. Most már nyilvánvaló, hogy az arzenobenzolnak (az Ehrlich-féle szer) a szemre való káros hatásától nem kell félni, már csak alkalmazásának módjánál és mennyiségénél fogva sem. Ez idő szerint ötezernél több injekció eredménye ismeretes, a melyet a 606-tal végeztek s ez oltások közül egyetlen egy sem volt káros a szemre. A milyen érthető és nagyon is méltánylandó Ehrlich óvatossága, a mellyel szerének ártalmatlan voltát akarja biztosítani, éppen oly kevéssé megokolt az a több ízben hangoztatott fölfogás, hogy szembaj esetén ez a szer egyáltalán nem alkalmazható. Csakis abban az esetben alkalmazható a 606, ha látóideg-sorvadásról van szó. Egy kiváló magyar orvosprofesszor szerint az eddigi külföldi és hazai tapasztalatok után teljes biztossággal ajánlható az Ehrlich-féle szerrel való beoltás direkt luetikus szembajok eseteiben, mert minden esetben kedvező hatást értek el vele. Most még annyira komplikált és nagy óvatosságot követelő ez az eljárás, hogy gyakorló orvos nem alkalmazhatja, tehát csakis a klinikákon történhetik az ilyen betegek gyógyítása. A szer befecskendezésre való alkalmassá tétele még mindig nem elég egyszerű arra, hogy a gyakorló orvos is megkezdhesse működését az arzenobenzollal. A módszer egyszerűsítése a legközelebbi idők feladata.

Mint az *Esti Újság* értesül, ennek a problémának megoldása már csak hónapok kérdése. Az a *höchsti* gyár ugyanis, a mely a többi közt a Behring-féle diftéria-szérumot is előállítja, már talán két hónap mulva megkezdí az Ehrlich-féle szernek az árusítását is, még pedig olyan alakban, a mely többé már nem kíván előkészítést, hanem mindjárt alkalmas az oltásra. Az idén decemberben tehát már a gyakorló orvosok is megkezdhetik az oltást s ezzel a csodaszer közkinccsé lesz, mert a *vérhajos betegek* olcsón s már a falvakban is megtalálhatják *gyógyulásukat*.

— **(Uj beosztás a belügyminisztériumban.)** *Héderváry* Károly gróf miniszterelnök, mint belügyminiszter új beosztást létesített a belügyminisztérium közegészségügyi (VII.) főosztályában, a melyet *Bölcs* Gyula miniszteri tanácsos vezet. Az új beosztás szerint a közegészségügyi közigazgatási alosztály (VII/a) hatáskörébe tartoznak, a többi közt a közegészségügyi, rendészeti és föllebbviteli ügyek. Közegészségügyi, közigazgatási közegek (tisztí orvosok, hábak) fegyelmi ügyei. Tisztí orvosok szolgálati viszonyai. A közegészségügyi tanács személyi ügyei. Az orvosi nyugdíjintézet ügyei. A gyógyfürdők és a temetők ügye, halottkémlés és hullasztállítás és végül a fogteknikusok ügyei. Az osztályvezető *Kampis* János dr. miniszteri osztálytanácsos. Beosztattak az alosztályba *Römer* Róbert titkár, *Szalay* László fogalmazó, és *Dóczy* Imre segédfogalmazó. A kórházi és elmeorvosintézet (VII/b) alosztály munkakörébe tartoznak: a kórházak és egyéb gyógyintézetek ügyei, az állami kórházak és elmeorvosintézetek személyzeti ügyei (kinevezés, nyugdíj, kegydíj és helyettesítés). Az állami kórházak és elmeorvosintézetek gazdasági ügyei. Kórházi szabályrendeletek. Tuberkulózis szanatóriumok, di-spenzairak és egyéb védekezés. Elmebetegek és hülyék fölvétele közöltségen és stb. ápolása. Elmebetegek családi ápolása. Bábaképzés és bábatanfolyamok. Osztályvezető *Hajós* Béla dr. egészségügyi főfelügyelő. Beosztva *Fáy* Aladár egészségügyi főfelügyelő, *Kerekes* Pál dr. egészségügyi felügyelő, *Bassa* Ignác dr. egészségügyi felügyelő és *Hajdu* Imre dr. egészségügyi felügyelő. A betegápolási és gyógyszerészeti (VII/c) alosztály munkaköre a következő ügyekre terjed ki: betegápolási költségek behajtása, betegápolási alaphoz való utalás. Gyógyszerészeti és gyógyszerészeti ügyek, drogeriák ügyei, engedelmek kiadása mérgek-szerek árulására, gyó-